

שיעורים בהלכות שבת

"שבת בשבתו"

שנלמדו ע"י

הרה"ג ר' בן ציון הכהן שטראסער שליט"א

אב"ד נייטרא ב"פ - בעמח"ס "שבת בשבתו" (עשרה חלקים)

בב"ל שבת קודש בבוקר

בבית המדרש דק"ק נייטרא 1462 50 ST.

פרשת שמות תשפ"ה

סימן ש"ב סעיף ז' - דיני סחיטה (שיעור ה')

[שנה נ"ב - שיעור י"ב]

להערות - וכן הרוצה לקבל שיעור זה מדי שבוע בשבוע דרך האימעייל Email יפנה אל:
igeres@yeshivanet.com

או להרב אלכסנדר אליעזר קנאפלער

Rabbi Alexander Knopfler • 1564 - 48 STREET • Brooklyn N.Y. 11219

Tel: (917) 755-4864 • Fax: (718) 437-3388 • Email: 7554864@gmail.com

מהדורת הערצאג

הונצח ע"י ידידינו, הרה"ח הרבני הנגיד והמפורסם, רודף צדקה וחסד, כבוד שם תפארתו

הרה"ח מוה"ר שמואל דוד הערצאג הי"ו

ראש הקהל תורת חמד נייטרא - בארא פארק

לע"נ אביו הרה"ח מוה"ר יונה צבי ב"ר יוחנן ע"ה - ואמו האה"ח מרת שרה בת ר' משה יהושע ע"ה

זכות התורה יעמוד לו ולכל משפחתו להתברך בכל מילי דמיטב עד ביאת גואל צדק בב"א

לע"נ מו"ה יצחק אהרן ב"ר הלל הלוי ע"ה [ווייס] - מחשובי משתתפי השיעור לערך חמשים שנה

נלב"ע ביום שב"ק ו' כסליו תשפ"ה לפ"ק - נדבת משפחתו החשובה הי"ו

הלכות שבת

סימון ש"כ סעיף ז' [שיעור ה'] / פרשת שמות - שנת תשפ"ה לפ"ק / שנה נ"ב - שיעור י"ב

ג] ולפ"ז שונה מלאכה זו בפרט זה משאר מלאכות, דבשאר מלאכות כל שעושה מעשה המלאכה בצורתה, אזי אע"פ שאינו מכוון לתכלית המלאכה [התכלית שהיתה במשכן], חייב לרבי יהודה, הסובר דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב, ולרבי שמעון פטור אבל אסור. - כגון מאי דתנן בשבת דף צ"ג: "המוציא את המת, [או האשפה], מרשות היחיד לרשות הרבים חייב דברי רבי יהודה, ורבי שמעון פוטר", ופרש"י, "דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה" - משא"כ כאן אע"פ שעושה מעשה המלאכה, [ודומה להוצאת המת או האשפה במלאכת הוצאה], מ"מ משום שאינו מכוון למימיהן רק לתקן האוכל, מותר.

ד] ויש לדעת כי חידוש זה בסחיטה דאם סוחט לגופן ולא למימיהן מותר אף לכתחלה יש לא רק בכבשים ושלקות שהמשקה אינו שם בתולדה אלא נכנס בו אח"כ, אלא חידוש היתר זה יש גם בסוחט פירות וירקות את משקה שיש בהם בתולדה [חוץ מזיתים וענבים דרוב העולם סוחטין אותם למימיהן, לכן אסור חז"ל לסוחטם אף לגופן כמ"ש מג"א בס"ק ט']. ולכן כשסוחט כבשים ושלקות לגופן דמותר אין צריך לחשוש דכשסוחטו יסוחט ממנו גם המשקה שיש בתוכו בתולדה, דהרי גם אם עושה כן מותר. [ואדרבה פעמים סחיטת משקה שיש בהם בתולדה יש דקיל מסחיטת כבשים ושלקות עיין מג"א ט' (ומשנ"ב כ') ואכמ"ל].

ה] על דברי המחבר הנ"ל, דאם סוחטין לגופן, מותר, ואפילו סוחטו לתוך קערה מותר, כתב הדרישה, "נלע"ד דהוא הדין דמותר לכתחלה לסוחט מיני לאקשי"ן משומן הנבלע בהן, אם הוא עושה כן מפני שאינו יכול לאכלן משום שומן הרבה שבהן", [לשון "נלע"ד" צע"ק, דמאיזה טעם קס"ד לחלק ביניהם]. וה"ה דמותר לסוחט קוגע"ל או בשר מריבוי השמן שנבלע בהן, אם כוונתו מפני שלא ניחא ליה לאכול הקוגע"ל עם כל כך שמן, ולא מפני שרוצה את השמן לטבול בו וכיוצ"ב.

ומהאי טעמא פשוט נמי דמותר לכרוך הקוגע"ל בנייר עבה או במטפחות כדי שהנייר והמטפחות יבלעו השמן ולא יחזור

א] סעיף ז' שו"ע: לסחוט כבשים ושלקות וכו' - במס' שבת דף קמ"ה. איתא, כבשים [ירק כבוש במים, ביין, בחומץ, או במי מלח (רש"י ושו"ע"ר)] או שלקות [ירקות שבישולן במים], אמר שמואל לגופן מותר לסוחטן [פרש"י סוחטן ממשקה הנבלע בהן כדי לאכול הכבשים, ומותר לכתחלה, דלאו מפרק הוא, הואיל ולא למשקה הוא צריך], למימיהן [כדי להשתמש במים שסוחט מהן], פטור אבל אסור, [פרש"י, פטור שאין זה מפרק וסחיטה, שאין המשקה הזה יוצא מן הירקות, שלא גדל בתוכן, אבל אסור אטו זיתים וענבים], ורבי יוחנן אמר לגופן מותר, למימיהן חייב חטאת [דאע"ג שהמשקה שסוחט ממנו לא גדל בתוכו מ"מ אסור מן התורה וחייב חטאת אם סוחטו לצורך המשקה]. ונחלקו הראשונים כמאן קי"ל דעת הר"ף וסייעתו דקי"ל כשמואל והכי סתם השו"ע ברישא, ודעת רבינו חננאל דקי"ל כרבי יוחנן והובא בשו"ע בדרך יש אומרים.

ב] ומבואר עכ"פ דלכו"ע כבשים ושלקות מותר לסוחטן לגופן, דהיינו שסוחטן לצורך הירק ולא לצורך המשקה שבו. ואמנם, לא נתפרש להדיא בגמרא אם היתר זה הוא רק באופן שבשעה שסוחט הולך המשקה מיד לאיבוד, כגון כשסוחטו על גבי קרקע [או לתוך הסיניק] וכיוצ"ב, דבכה"ג לא נראה כלל כדרך סחיטת בעלמא אבל אם סוחטו לכלי ורק אח"כ שופכו אסור. או דמותר אפילו אם סוחטו לתוך כלי, דכל שמכוון ל"גופן" לבד, מותר. אבל בטור ושו"ע מפורש כן דמותר דכתבו ד"אפילו סוחטן לתוך קערה מותר", וכתב המשנה ברורה דקמ"ל ד"אע"ג דאין המשקה הולך לאיבוד [בשעה שסוחטן] מ"מ מותר.

ומשמע מהשו"ע דגם רבי יוחנן דסבירא ליה דלצורך מימיהן חייב חטאת מ"מ גם הוא מודה דלגופן מותר אף בסוחט לתוך קערה, וא"צ לסחטן דוקא באופן שהולך המשקה מיד לאיבוד, כי לא כתב השו"ע דגם על היתר דלסחטן לגופן לתוך קערה חולק רבינו חננאל הסובר כר' יוחנן. וכ"כ הרשב"א (שבת שם) ואור זרוע (סי' נ"ח), "לתוך הקערה לגופן מותר, למימיהן חייב חטאת לר' יוחנן".

נתנדב לעילוי נשמת האשה החשובה מרת פיגא בת ר' יצחק זאב ע"ה

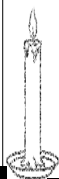
נפטרה ביום ט"ו אדר ב' [שושן פורים] שנת תשפ"ד לפ"ק

הונצח ע"י בנה הרבני הנגיד והמפורסם, רודף צדקה וחסד, כבוד שם תפארתו

הרה"ח מוה"ר יצחק זאב וויינשטאק הי"ד

ולע"נ מוה"ר חנני' יו"ט ליפא בן מוה"ר צבי מרדכי ע"ה [ארגעל]

נלב"ע ביום כ"ה תשרי תשפ"ה לפ"ק

להקוגע"ל, כי גם בכה"ג שייך ההיתר הנ"ל, דלצורך גופן מותר לסחוט. – אבל אין להתירו משום דמשקה הבא לגוש אינו בכלל סוחט כי "משקה הבא לאוכל כאוכל דמי" כי מבואר במקורו דזהו דוקא במשקה הנכנס לאוכל אבל אם נכנס לפסולת ליכא היתר זה, אלא ההיתר כאן הוא כנ"ל דכל שסוחטו לגופן ולא לצורך מימיהן מותר. – אמנם מה שמותר לכרוך עליו נייר ומטפחות ולסוחטו כך זהו דוקא אם אין בו פסיק רישא ששוב נסחט השומן וכיוצ"ב מן הנייר והמטפחות שנבלע בתוכו, דאם הוי כן י"א דאסור, כמבואר להלן בשו"ע (סעיף י"ח) די"א דסחיטה מבגד חמורה מסחיטה מכבשים ושלקות, ואסור גם אם אין צריך למימיהן, ויתבאר שם.

[ו] סעיף ח' שו"ע: הסוחט דג לצירו, דינו כסוחט כבשים ושלקות למימיהן. – פי' דתלוי הדבר לאיזו מטרה סוחט את הדג, דאם סוחטו לגופו של הדג [להוציא ממנו צירו כדי שהדג יהי' יותר טעים] מותר [ואפילו אם כשיסחטנו יצא גם הציר שיש בהדג מתולדה מותר כנ"ל (וזה אף קיל יותר כמ"ש בפמ"ג א"א י"ב ומשנ"ב)], ואם סוחטו למימיו אסור. – [וכן ההלכה בבשר עם שמנו שנבלע בו ובא להוציא על ידי שדוחק עליו]. – ולפ"ז מה שעושים פעמים בחול שדוחק במזלג או בסכין או ביד על חתיכות שמאל"ץ העריני"ג [דג מלוח] להוציא קצת הציר שבהן כדי שאח"כ יטביל בו פת, אסור לעשות כן בשבת.

[ז] אמנם מותר לדחוק על הדג עם פת כדי שיכנס הציר לתוך הפת, דהוי משקה הבא לאוכל וכאוכל דמי, וכמ"ש בשו"ע כאן בדעה הראשונה שסתם המחבר כוותיה. והגם דלרבינו חננאל אסור דסובר דלא קי"ל כשמואל דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי אלא כרבי יוחנן דאסור אף בכבשים ושלקות כמפורש בשו"ע כאן בדעה שניה, מ"מ אנן קי"ל כדעה הא'.

ואע"ג דיש פוסקים שכתבו וכ"כ המשנ"ב (ס"ק ל') כי "המחמיר תבוא עליו ברכה", ואף בכבשים ושלקות דקיל קצת לדעה א' כל עיקר סחיטתו הוא רק מדרבנן אעפ"כ כתבו גם בזה המחמיר תבוא עליו ברכה, מ"מ מסתבר כי כאן בדג אשר לא נחשב כגידולי קרקע וכל עיקר סחיטתו אינו מן התורה (עיין אור זרוע נ"ח וראש יוסף ע"ה. ואג"פ דש כ"ד ד') הרי יש כאן עוד סניף להקל ולכן מותר לגמרי.

[ח] שם סעיף ז' ח' – כתב הרמ"א בסעיף א' דוקא לסחוט אסור, אבל מותר למצוץ בפיו מן הענבים המשקה שבהן, וכ"ש בשאר דברים [שבלי הלקט ועיטור]. ויש אוסרין למצוץ בפה מענבים וכיוצא בהם [יראים] עכ"ל הרמ"א. ולמדנו שם

כי כתבו הפוסקים דאע"ג דקי"ל כהמתירין מ"מ נכון להחמיר" (משנ"ב י"ב) "והמחמיר תבוא עליו ברכה" (שועה"ר). ויש לבאר מה דינו של מוצץ בכבשים ושלקות או כיוצ"ב כגון למצוץ בפיו את פת או שאר מאכל ששרה ביין. ומצוי הדבר אצל מי שנוהג בסעודת שבת לטבול חלה ביין או יין שרף וליתנו לפיו, בין אכילת הדגים לאכילת הבשר, האם מותר למצוץ מהחלה קצת קודם שנותן כולו לתוך פיו, או לא. – והנה כתבו הפוסקים אף במציצת ענבים "דגם להאוסרין היינו דוקא אם קצת הפרי בפיו וקצתו בחוץ ומוצץ, אבל אם מניח כל הפרי בתוך פיו ומוצץ, לכו"ע שרי, מפני שזה דרך מאכל הוא", עכ"ל. ופשוט דה"ה במוצץ פת ששרה ביין, דהנידון הוא רק בכה"ג שקצתה בפיו וקצתה חוץ לפיו, אבל אם כולה בפיו לכו"ע מותר.

[ט] מנהג הנ"ל לאכול פת שרויה במשקה בין דגים לבשר נזכר בשו"ע יו"ד (סי' קמ"ז ס"ג) דכתב שם הטור, "אדוני אבי הרא"ש ז"ל היה רגיל בין אכילת בשר לאכילת דגים לשרות פת ביין ואוכלו", וכן פסק שם המחבר, "בין בשר לדג יאכל פת שרוי". אבל הדרכי משה שם הביא שנוהגין באופן אחר, "שעושי קינוח הפה [ע"י פת וכיוצ"ב] לחוד, והדחה ע"י שתיה [לחוד]", וכן כתב הרמ"א בשו"ע, "יש לאכול דבר ביניהם ולשתות דהוי קנוח והדחה". אבל אכתי יש נוהגים לעשות שתיהם, לשתות קצת וגם לשרות קצת חלה ביין שרף ולאוכלו כן.

[י] ועכ"פ מה דינו למצוץ פת או מזונות ממשקה שבתוכו [באופן שמקצתו בחוץ ומקצתו בפיו] וכן לטבול חתיכת צוקע"ר בקאו"ע, או שאר משקין, ולמוצצה [אם אינו מכניס כל החתיכת צוקע"ר לפיו, דאם מכניס כולה מותר לכו"ע]. – הנה היראים לשיטתו הנ"ל כתב בזה"ל: "קי"ל כרבי יוחנן דהסוחט כבשים חייב, הלכך בשר שנבלע בו מרק יזהר שלא יסחטנו לצורך משקה היוצא ממנו, וה"ה הנותן בשר זה שנבלע עם מרק, או פת ששרה ביין, בפיו, ומוצץ ממנו המשקין, וחושש אני לו מחטאת, וכל שכן שלא ימצוץ בפיו משקה מענבים", עכ"ל, [ופשוט דמש"כ היראים דיש בזה חשש חיוב חטאת, זהו רק לדעתו דקי"ל בכבשים כרבי יוחנן (וכדעה ב' בשו"ע כאן), אבל לעיקר ההלכה דקי"ל כשמואל, כמו שכתב השו"ע בסתמא בריש הסעיף, דסחיטת כבשים אינה אסורה מן התורה רק מדרבנן, א"כ אין איסור תורה אם מוצץ מכבשים, אבל מ"מ יש בזה איסור דרבנן, לדעת היראים שמרמה מציצה לסחיטה בידיים]. – אבל השבלי הלקט והעיטור החולקים על היראים ומתירים

וזו הרבנית הצדיקת מרת **ברכה** בת ר' **שמעון** ע"ה

נפטרה ביום י"ד סיון תשע"ד לפ"ק

הנוצח ע"י בנם הרה"ח מו"מ בתו"ש כבוד שם תפארתו, מוה"ר **אברהם מנחם קנאפפלער** הי"ו

לע"נ אבי מורי הרה"ג ר' **יצחק נפתלי** ב"ר **רפאל אהרן** קנאפפלער זצ"ל

אב"ד **טשילע** ומח"ס קני המנורה – נפטר ביום ז' כסליו תשנ"ב לפ"ק

למצוץ ענבים בפיו כתבו בהדיא דה"ה דמותר למצוץ בפיו מרק שבתוך כבשים ובשר וכן למצוץ פת ששרה ביין עכ"ד. – ולהלכה נחלקו האחרונים איך לפסוק בזה האם גם בזה המחמיר תבוא עליו ברכה וכ"כ בשו"ע הרב, או דבזה היות

דלשמואל ולדעה א' בשו"ע גם אם סוחט ביד לצורך המשקים אינו איסור תורה רק מדרבנן לכן אין צריך להחמיר בזה וכ"כ בא"ר ובמשנ"ב (ס"ק י"ב) דרק בענבים יש להחמיר ע"ש.

העולה מהנ"ל:

א] כבשים [ירק כבוש במשקה] או שלקות [ירק שבישלו במים], אם סוחטם כי רוצה ליהנות מן המשקה שיוצא ממנו אסור.

ב] ואע"ג דהמשקה שסוחט ממנו אינו שם בתולדה רק שבא בתוכו ע"י כבישה או בישול מ"מ יש בו איסור סחיטה, אם סוחטו ממנו בשבת.

ג] וכל זה רק אם סוחטו לצורך המשקה אבל אם סוחטו "לגופן" פי' כי טוב יותר לאכול כן הכבשים, ולא בשביל המשקה, מותר לכתחלה.

ד] וזהו חידוש שעפ"י רוב לא מצינו בהלכות שבת, דעפ"י רוב כל שעושה המלאכה אע"ג דאינו מכוין לצורך עיקר המלאכה עדיין אסור, וכאן שונה דאע"ג דעושה מעשה סחיטה מ"מ היות שאינו מכוין לצורך המשקה אלא לצורך גוף הפרי מותר אף לכתחלה.

ה] וחידוש היתר זה אינו רק בכבשים ושלקות שהמשקה שבהן אינו מתולדה אלא אף בסחיטת פירות וירקות עצמם דמותר בכה"ג.

ו] [חוץ מזיתים וענבים דרוב העולם סוחטין אותם למימיהן, לכן באלו אסרו הז"ל לסוחטם אף לצורך גופן ואינו לצורך משקה שבהם כלל].

ז] והנלמד מכל הנ"ל דמותר לסחוט קוגע"ל או בשר מריבוי שמן שיש בהן אם עושה כן מפני שלא ניחא ליה שיש בו כל כך שמן.

ח] ומהאי טעמא פשוט נמי דמותר לכרוך קוגע"ל בנייר עבה או במטפחות, כדי שהשמן יצאו מן המאכל ויבלעו בהנייר ומטפחות.

ט] אמנם זהו דוקא אם אין פסיק רישא ששוב נסחט השמן מן הנייר והבגד שנבלע בתוכו, דאם הוי כן י"א דאסור, כמבואר להלן בשו"ע [בסעיף י"ח] די"א דסחיטה מבגד חמור מסחיטה מכבשים ושלקות, ואסור גם אם אין צריך למימיהן, ויתבאר שם.

י] ואיתא בשו"ע "הסוחט דג לצירו, דינו כסוחט כבשים ושלקות למימיהן". - פי' דתלוי הדבר לאיזו מטרה סוחט את הדג, דאם סוחטו לגופו של הדג [להוציא ממנו צירו כדי שהדג יהי' יותר טעים] מותר, ואם סוחטו למימיו אסור.

יא] ולפ"ז מה שעושים פעמים בחול שדוחק במזלג או בסכין או ביד על חתיכות שמאל"ץ הערינג' [דג מלוח] להוציא קצת הציר שבהן כדי שאח"כ יטביל בו פת, אסור לעשות כן בשבת.

יב] אמנם מותר לדחוק על הדג עם פת כדי שיכנס הציר לתוך הפת, דהוי משקה הבא לאוכל וכאוכל דמי, וכמ"ש בשו"ע כאן ובסעיף ד'. וכאן יש לסמוך על זה אף לכתחלה [עיין בפנים].

יג] פת או מזונות ששרה קצת בתוך משקים כגון יין שרף [כמו שיש שעושים כן בשבת בין אכילת דגים לבשר] נחלקו הראשונים האם מותר למצוץ בפיו המשקין שבתוכו, ולהלכה לכו"ע מותר מעיקר הדיון.

יד] אלא שיש אומרים כי מ"מ "נכון להחמיר" או בלשון "המחמיר תבוא עליו ברכה". וי"א שמותר לגמרי. - ודיון זה הוא גם בחתיכות צוקע"ר ששרה בקאווע, ובא למוצצו.

טו] דיון זה אם מותר למצוץ הוא רק כשמקצת המאכל הוא חוץ לפיו אבל אם מכניס כולו בפיו לכו"ע יכול למוצצו בפיו.

בכל יום א' בערב משעה 8:00 - 9:00, מתקיים שיעור בשו"ע אורח חיים ח"א בביהמ"ד נייטרא

[עומדים כעת בהלכות ציצית - סימן ט"ו סעיף א']

לעילוי נשמת הרה"ח מוה"ר חיים ישכר דוב בן מוה"ר שלום ע"ה [גרינפעלד] - ת.נ.צ.ב.ה.

ולעילוי נשמת הרה"ח מוה"ר זכרי'ה בן מוה"ר זאב ע"ה [ברוינער] - ת.נ.צ.ב.ה.